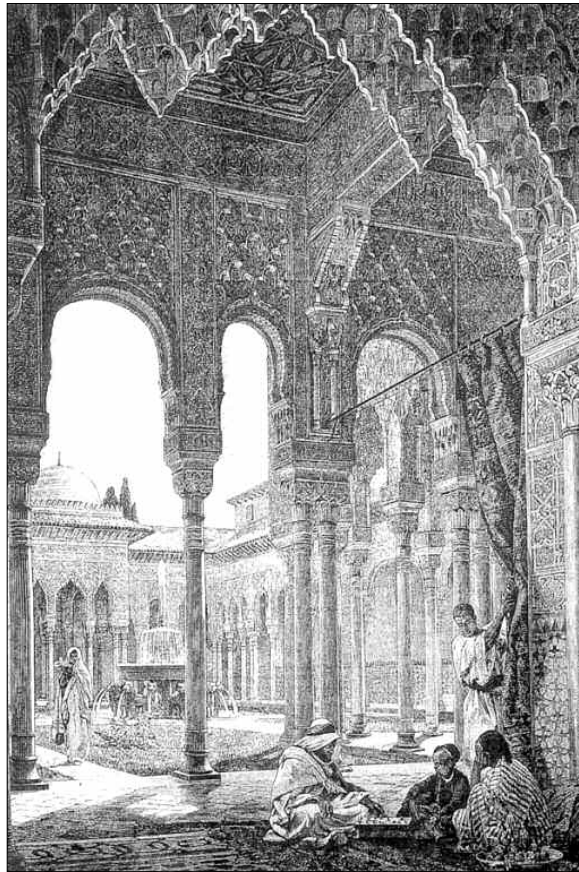

La Ilustración Artística

La Biblioteca d'Humanitats va comprar el 2006 una col·lecció quasi completa de *La Ilustración Artística. Periódico Semanal de Literatura, Artes y Ciencias*, revista publicada a Barcelona per l'editor Montaner y Simón entre 1882 i 1916. Es tracta d'uns fascicles setmanals que s'adquirien per subscripció i que s'enquadraven anualment amb unes tapes subministrades pel mateix editor per tal de constituir un luxós volum en quart gran. Aquesta revista és la segona publicació d'aquest tipus de durada més llarga, ja que només va ser superada per la famosa *Ilustración Española y Americana*, que es va publicar a Madrid entre 1869 i 1920. Aquestes *Ilustraciones* seguien el model de l'anglesa *The Illustrated London News*, que es publicava des de 1842, de la francesa *L'Illustration*, des de 1843, i de l'*Illustrierte Zeitung*, publicada a Leipzig també des d'aquesta data. Totes encarnen un nou model de premsa gràfica que combina la qualitat artística de les imatges utilitzades mitjançant el perfeccionament tècnic de la xilografia, amb una voluntat periodística adreçada a explicar els grans esdeveniments del món, amb especial atenció a les grans desgràcies, però també a la crònica mundana i social i a les novetats en el camp de les ciències i la tècnica, de les arts, del teatre, de la música i de la literatura. La presència de la imatge hi és molt destacada, ja que arriba sovint a un cinquanta per cent de l'espai disponible de cada fascicle. Algunes també conserven de les anteriors revistes romàntiques el gust per les col·laboracions literàries en forma d'entregues o pels relats curts d'escriptors famosos de l'època. En general, són revistes cares i de luxe adreçades a la burgesia i a les classes mitjanes, que obtenen d'una manera delectable una informació universalista d'utilitat social i alhora uns complements de formació que milloren o, almenys, emmascaren les pròpies mancances d'origen d'aquests sectors socials ascendents. Era, per tant, un producte molt diferent d'esperit i format respecte de la vivíssima premsa política i satírica de l'època, que s'adreçava a un públic molt més popular.

La Ilustración Artística va competir en el mercat de Barcelona amb *La Ilustración*, revista hispanoamericana publicada per Luis Tasso des de 1880, amb *La Ilustració Catalana*, apa-

reguda el mateix any, i també amb *La Ilustración Ibérica*, de 1883, però va sobreviure a totes elles. A partir dels anys noranta, aquestes revistes van anar incorporant lentament les diverses tècniques experimentals del fotograt, que finalment va marcar el final del gravat a test a i del format periodístic de les *Ilustraciones*, basat essencialment en aquesta tradició gràfica.

La revista adquirida per la UAB és un document històric excepcional i, per això, un punt de partida per a estudis pluridisciplinaris. Ja existeixen treballs sobre alguns dels seus il·lustradors literaris, com ara Emilia Pardo Bazán, que hi va escriure des de 1895 (vegeu RUIZ-OCAÑA DUEÑAS, Eduardo. *La obra periodística de Emilia Pardo Bazán en La*

Ilustración Artística de Barcelona (1895-1916). Madrid: Fundación Universitaria Española, 2004), però no per a molts d'altres, com ara Pompeu Gener, que es va ocupar de la crònica de París en els primers anys de la revista. En relació amb la història de l'art, són de gran utilitat les reproduccions que hi apareixen dels artistes catalans i espanyols, ja que sovint aquest fet documenta peces poc conegudes o desaparegudes. El gruix de les obres d'art reproduïdes i comentades a la revista són, però, d'artistes estrangers. La causa d'aquest fet és que totes aquestes revistes es proveïen en un mercat secundari internacional de reproduccions xilogràfiques, ja que no era possible encarregar i produir setmanalment il·lustracions originals pròpies. Aquestes imatges d'artistes estrangers serveixen, però, per entendre la cultura visual de l'època i les fonts en les quals també podien inspirar-se els nostres artistes.

Les revistes catalanes de l'època del modernisme han estat molt estudiades pels investigadors i algunes han estat reeditades en facsímil. En canvi, les revistes anteriors, que es van allargar també fins a l'època del modernisme, han estat molt poc utilitzades, tot i que són fonamentals per entendre la cultura artística dels anys vuitanta i noranta del segle XIX. Aquesta adquisició recent de la Biblioteca d'Humanitats hauria de ser un estímul en aquesta direcció.